

A JELEN FILOZÓFIÁJA ÉS A METAELMÉLETEK

Kiss Endre D.Phil
Magyar Tudományos Akadémia

Egy lehetséges mai konstruktív metafizika *első* eleme a következő minden szisztematikus kriticizmusunk és szkepszisünk ellenére sem kell a differencia-logika alapzatára helyezkednünk. Az új filozófiai lehetőség *második* eleme az, hogy senki sem kényszeríthet arra, hogy önmagunkat a “filozófia végé”-nek, az utolsó legitim gondolkodás letéteményesének deklarálni. Egy konstruktív metafizika *harmadik* eleme az, hogy semmiképpen sem szükségszerű előírunk senkinek a helyes filozófiai kategorialitást. A legmélyebben érthetünk meg más filozófiai, sőt esztétikai vagy akár politikai “életművek”-et, de eközben mindenkinek elismerhetjük akár az anarchizmusba átcsapó módszertani szabadság lehetőségét. Az új változat *negyedik* eleme az lehet, hogy senkivel szemben sem szükséges instrumentalizálnunk a metafizika-gyanút, hiszen a “másik világ”-jegyében megjelenő metafizika-fogalom mindenféle gyanú nélkül is, mintegy önmagában definiálja a filozófiákat, instrumentalizált és kirekesztő szándékú gyanúk tételezésére ezért szisztematikus helyet sem szükséges fenntartanunk filozófiájában. A kibontakozás *ötödik* elemének azt javasoljuk, hogy a megválasztott filozófiai álláspont alapján kelljen helyünket megtalálni az egyes értelmiségi és társadalmi csoportokban. Az ezzel ellenkező eljárás és választás, miszerint a “helyesen” előzetesen megválasztott csoport-azonosulás vezet a helyes filozófia állásponhoz s ezen át a helyes tudathoz, végső soron mindmáig teljességgel érthetetlen számunkra. Az új metafizika *hatodik* eleme az lehet, hogy mindenkor elutasíthatjuk filozófiánk intézményesülését és imperialis kiépülését, erre egyként szólíthat fel minket az a meggyőződés, hogy egy ilyen intézmény gátja is lehet az igazság megismerésének, illetve az a másik meggyőződés, hogy a hatalom bármiféle formája ugyancsak szavatoltan akadályozhatja meg a helyes megismerést.